

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא כתבת תחקיר ודיווח תחת הכותרת "הם מחפשים את האתמול", כתבה שניסתה לאפיין את המוני החוכמים, הוותיקים והחדשים, שהפכו את הכנס הארכיאולוגי ה-11. בין תגליות צוות כתבי "העולם הזה" בולטת זו המכונה "תגליות מרעישות במערכה מיספר 20" בכית-שערים, כמישלת שבראשה עמד הארכיאולוג נחמן אבינר. אישי-השער, פרופ' ורכיאלוף (מיל.) יגאל ידון, שניהל מאבק של השערות עם הארכיאולוג יוחנן אהרוני כדבר תגליות תל-הצור, מחשובי התלים שנחשפו בשנות החמישים בארץ.

תחת הכותרת "עכו, עיר פרוצת" הביא וניתח צוות כתבי "העולם הזה" את מהלכי מכירת קולות המצביעים במערכת הבחירות שנערכה בעכו.

צוות אחר של המערכת, סיקר את המרכזי שבאירועי הג' הסיכומי, שנערך בירושלים, במקום בו שוכן כיום האינטרדיון הלאומי, מול גיבעת המרשים, עליה ממוקם כיום בניין הכנסת, וקרית בנייני הממשלה, אירוע זה היה הגימחאנה, שפירושו תחרות מכונות היתוליות.

"העולם הזה" עטף תאריך: 13.10.1955

מדור הקולנוע סיקר את הפרט "האשה מרומא" ככוכבה של גינה לולברג/ידידה (שחקנית השנה של "העולם הזה"). מדור הספורט סיקר את ראשית הכנותיה של בחירת שחיניות ישראל, שושנה ריכנר, לאולימפיאדת מלבורן. כתבו המשוטט של השבועון באירופה, עמוס קינן, הביא תחת הכותרת "הרפת אירופה 1955" את הצד האפל של ספרו, שהיתה באותם ימים תחת שילטונו של פראנקו, ארץ, שקינן הגדירה כמילים: "ספרד אינה רק ארץ תוריאוריים וקרבנות-פרים, אף לא ארץ התיירים, הגיטאות והקסטניטות בלבד. ישנה גם ספרד האמיתית - ארץ העוני, הרעב, ההרג, הכלא וההגליה...".

בשער הגיליון: ד"ר יגאל ידון, מיבצע בלשי כהצור.

לוייה רוקח מנהלת את "הבוקר" * אגדת מישפחת דמארי

* שרת מנשק את גילי * חידת ד"ר ששון אשריקי

דרכי אדם

אשה מדמאר

לא בכדי ניתן לה השם: איילה. כשמה כן היתה, ברגליה השלוחות עלתה על כל תכונותיה בנות-הימן במישחקן הקבוע עתיקה-היומין: מי תגיע ראשונה מן הכפר אל המעיין לשאוב מים. היא גם חיברה שירים ושרה אותם בחתונות וחגים, ור לעיתים גם בבית אבלים. דמאר כולה הכירה את קולה הערב של איילה דמארי. אחד השירים האהובים עד היום על בתה

של הגברת לוייה * כן-רוקח, בתו הבכירה של שרה-פניס-לשעבר ואשתו של ח"כ-י חרות-לשעבר שמואל ("מוקי") כץ, לו נישא אה בטכס אורחי בלונדון. בטיירה בארצות-הברית הכירה לוייה את כתב הבוקר באמריקה, אייזיק רמבה עבה-המישקפיים, לשעבר מוזיקרו הפרטי של זאב ו'בוטניסקי, אייזיק היה מוכן להצטרף למחנה הרבזיוניסטים לשעבר, ההולך וגדל בין כתלי הבוקר, אחרי שהצעה למנותו כעורך חרות מתה. מאחר שמישפחת רוקח היא בעלת הדעה המכרעת בענייני הבוקר, יש כל הסיכויים שהצעת האשה תהפוך להחלטת ההנהלה.

* מתחרו עם זיויה, השם, שפירושו תכשיט, לקוח מספר משלי (א): "ליות חן הן לראשך...".

עיתונות

חפש את האשה

הטבע אינו אוהב חלל ריק. כשהמציא בשנה שעברה יוסף הפטמן רבה-חיכוכים את הגימטריא האחרונה שלו, והחזיר את נשמתו לבורא. נשאר שני חללים ריקים: תפקידו כעורך הבוקר וכהונתו כיושבראש ועד אגודת-העיתונאים.

למילוי הכהונה השנייה דאג בעיקר המזכיר הכללי, משה רון, הממושקף וזריז התנועות, שהוא הדיקטטור הכללי-כול של אגודת-העיתונאים. רון חיפש איש להפסמן, ששמו יוסיף כבוד לאגודה, אך שלא ית' ערב בעניינים. הוא פסל כמה מועמדים רציניים, שפולו לעבר המיירה: עזריאל קרליבך, עורכו אכול-האמביציות של מע' ריב; חיים שורר, איש דבר; יעקב הר' רוביץ, עורך המוסף הספרותי של הארץ; הרצל ברגר, מאנשי צמרת מפא"י.

לבסוף נפלה הבחירה של רון ושל ה' אגודה דווקא על כתפיו הצנועות של מיכאל אסף, עורך היומון הערבי הממשלתי-המפא"י אל-יום. אסף, איש מטופח זקן שחי חיי נזירים, נראה כאדם שלא יגרום צרות.

מיכשול לירוש העצר. קשה הרבה יותר היה החלל בעריכת הבוקר. יורש-העצר המיועד היה יעקב גרומן, עורך המדור הכלכלי "עוור העורך" בימי הפטר מן. הגבר הממושקף והמרצין החל בהג מינה עורך ראשי. אולם הוא נתקל בהתנגדות נמרצת של חלק מחבריו שהקימו מיתרסים נגדו. בראשם עמד ברוך קרוא, עורכו הספרותי של העיתון, שהינו קשיש וותיק מגרומן. טען ראשי-המרד: "הפטמן היה איש הספרות, וכזה צריך להיות ממלא-מקומו. כוחו של גרומן בכלכלה, ולא בי-ספרות".

בינתיים החל התבשיל להקדיח, ותפוצתו של הבוקר ירדה פלאים, עד כדי חמישית מתפוצת הארץ ופחות. חיים אריאב, איש מנגנון הצ"כ השולט במישרין ובעקיפין בי-מיספר רב של מניות חברת השחר בע"מ, בעלת הבוקר, העלה את שמו של יצחק זוראב, מוזכיר-המערכת של שעבר, שניהל את מערכת הבחירות של הצ"כ, אך לא זכה למקום בכנסת או בעיריית רמת-גן. אולם זוראב לא רצה להכניס את ראשו למיטה חולה, העדיף לשבת בשלוה בבניין המפא"י אר של התאחדות האיכרים.

לוייה קובעת. מחוגו של יוסף סרלין באה הצעה אחרת: למסור את המקום לפרץ ברנשטיין, לשעבר שותפו של הפטמן בי-עריכת העיתון. הצעה זו נתמכה בשקט על-ידי ח"כית שושנה פרסיץ, שהיתה מעוניינת, כמו סרלין, להקטין את מיספר המועמדים הפוטנציאליים לכסאות צ"כיים בממשלה. אולם ברנשטיין, יוצא-הולנד הי-משולל בדרך-כלל חוש לעורמה המזרח-איי-רופית, סרב הפעם לקבל את הכבוד הי-מסופק.

עתה לא היה חסר דבר אלא התערבותה של אשה. היא הופיעה בדמותה התמירה

הגימחאנה הראשונה

גימחאנה, היה המעבר מתחת לפיראמידה שעליה תלוי פעמון. בניסיעה באופנוע. כאשר הרכוב מושך בעינבל. בתמונה ארתור פין, מהגורירות הבריטית, שהגיע ראשון לגמר.

שושנה, הוא שיר שחיברה אמה בצעירותה שירי הגאולה. בעלה של איילה, הרב זכריה דמארי, לא השתכר מרבנות בלבד. היה לו גם מיקצוע מישנה: תיקון נשק. הוא עבר משבט לשבט, קיבל הונאות ומילא אותן, ואילו איילה אשתו, היתה נשאת לבדה בבית עם חמשת ילדיה (3 בנים ו-2 בנות). אולם גם לה לא היה הנשק דבר זר: לא פעם ירתה מרובה לעבר גנבים שניסו להתקרב. כבר באותן שנים יצאו שליחים ציוניים לכל ארצות העולם. עוררו יהודים: "קומו, עלו!" הם הגיעו אפילו לדמאר הרחוקה. הרב זכריה מכר את ביתו, קנה במקומו חמור ויחד עם מישפחתו חצה את המדבר ברגל, הגיע כעבור 15 יום לעדן, ומשם באיילה ליפו. המישפחה השתקעה בראשון-לציון.

כאן לא מסרו האנגלים לזכריה את נשקם לתיקון, והוא היה צריך להסתפק בתפקידו כרב. בעצב רב ראה הרב כיצד ילדיו מקבלים חינוך מודרני, הופכים ל-צברים, אולם את זאת הבינה ועודדה איילה. גם הצליחה להשפיע על בעלה. ראשית, היא שברה לזכריה את הנרגילה שלו, וקנתה לו חפיסת סיגריות; שנית, הסתירה את החלוק שלו, וקנתה לו זוג מיכנסיים "לך כמו בן-אדם!" אמרה לו. לאט לאט נעשה זכריה איש מודרני. אולם גם התערבותה הגדולה ביותר לא סייעה בידו להשלים עם העובדה כי שושנה, בתו, נטתה לזימרה, ובגו סעדיה לתיאטרון. איילה הבינה אותם היטב, שהרי גם היא היתה אמנית. היא לא החמיצה אף קונצרט של שושנה או הצגה של סעדיה שנערכו במושבה, גם ידעה והכירה כל תפקיד של סעדיה, וכל שיר חדש של שושנה, השמיעה ביקורת: מה טוב בעיניה ומה רע. והיתה גאה על כי בניה הם אמנים. אף בעת מחלתה בשב-עות האחרונים ביקשה לפתוח את הרדיו, להאזין לשושנה ולסעדיה. לפני שבוע מתה איילה דמארי.

אנשים

● מערכת במחנה סומכת כנראה על זיכרונם הקצר של הקוראים: פחות מחצי שנה לאחר שנתגלתה זהותה האמיתית של ד"ר ששון אשריקי, שב השם וצף על פני המים: חזי לופנר חסר ההשכלה הר-תיכונת, ושאינריוע-ערבית, הדפיס מא-מר נוסף, מלא תיאור פגישות עם פליטים, ושיחות עם ניסים ערביים בפאריס.

● אות מעודד לעתיד הקואליציה הביא ראשי-המשלה משה שרת: בשעת חגיגות יובל ה-25 של קיבוץ נען, ניגש ראשי-המשלה עד להקמת ממשלה חדשה בידי המיועד להרכיב ממשלה, לוייה כן גוריון, אל חבר-הקיבוץ, ישראל גלי-לי, והטביע על לחיו נשיקה מצלצלת.

● בכינוס לידעת הארץ שנערך הר-שבוע, נראה השופט בנימין הלוי, שלא היה ידוע עד כה כחובב ארכיאולוגיה. הגיב על כך אחד מהעיתונאים: "הוא יוצר ארכיאולוגיה, הוא קבר את קספ"י נר".

● יובל שנחוג החודש, היה מנחם באר, איש קיבוץ מרע, שהגיע לשנת ה-50. הוא זכה לברכה מבן-ידו, ח"כ חרות יוחנן באר, שסיים ברכתו בי-מילים: "האם גם לאחר גיל חמישים עדיין חושב אתה את עצמך מתאים ל-השומר הצעיר?".